

SPOLJNA TRGOVINA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Izvor podataka za statistiku spoljne trgovine je Jedinstvena Carinska Isprava o izvozu i uvozu robe, koju prilikom carinjenja robe, u ime preduzeća, podnose carinarnicama špediterska preduzeća koja imaju dispoziciju carinskog obveznika.

Uprava za statistiku – MONSTAT mjesečno preuzima spoljno-trgovinske podatke od Uprave prihoda i carina Crne Gore i dalje ih statistički obrađuje.

Obuhvatnost

Pri izvozu obuhvata se sva roba koja potiče iz domaće odnosno proizvodnje iz unutrašnjeg robnog prometa uključujući i tzv. nacionalizovanu robu (roba koja je bila uvezena i ocarinjena, pa se u nepromijenjenom ili doradjenom stanju izvozi kao roba porijekla Crne Gore na stranu tržište. Uvoz obuhvata svu robu uvezenu iz inostranstva koja je ocarinjena i puštena u unutrašnji promet u cilju reprodukcije, investicija ili široke potrošnje. Uključene su i isporuke raznih dobrotvornih organizacija i privatne poklon pošiljke.

Statistika spoljne trgovine se obrađuje i publikuje po specijalnom sistemu trgovine.

Definicije

Vrijednost robe u spoljnoj trgovini iskazana je na osnovu cijena koje su postigla preduzeća prilikom sklapanja ugovora. Sve vrijednosti obračunate su na bazi pariteta franko granica: FOB-cijene za izvoz, CIF-cijene za uvoz. Statistička vrijednost robe koja se izvozi jeste fakturna vrijednost robe. Statistička vrijednost robe koja se uvozi jeste vrijednost koja predstavlja carinsku osnovicu. Podaci o vrijednosti su obračunati po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice. Po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice takođe je izvršen obračun troškova transporta, osiguranja, pretovara i sl. koji se plaćaju u stranoj valuti.

Klasifikacija izvoza i uvoza robe u spoljnoj trgovini vrši se prema Nomenklaturi statistike spoljne trgovine, koja se bazira na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji OUN, revizija 1, za podatke zaključno sa 1987. godinom. U 2006. godini izvršena je revizija Nomenklature statistike spoljne trgovine koja se zasniva na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji, revizija 4. Registracija podataka spoljne trgovine po zemljama vrši se po principu zemlje odredišta kod izvoza i zemlje porijekla kod uvoza. To znači da se pri izvozu registruje zemlja u kojoj se roba troši ili dalje obrađuje, a pri uvozu ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom dovedena u stanje u kome se uvozi.

Statistika spoljne trgovine se temelji na Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore (Službeni list, broj 18/12 i 47/19); Sporazumu o međusobnoj saradnji Uprave za statistiku i Uprave carina Crne Gore od 22.06.2004. godine (Aneks II od 20.01.2009. godine); Carinskim zakonima (Sl. list br. 7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) i Pravilniku o obliku, sadržaju, načinu podnošenja i popunjavanja carinske deklaracije i zbirne prijave (Sl. list, broj 03/2003 i 08/2007) i niz drugih uputstava.

Metodologija ove statistike temelji se na preporukama statističkog ureda UN i EU, a objavljuje se u sljedećim publikacijama:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

EXTERNAL TRADE

Sources and methods of data collection

Data source for external trade statistics is Single Administrative Document on import and export of goods, submitted, on behalf of enterprises, by shipping agents having the disposition of Custom tributary.

Statistical Office of Montenegro – MONSTAT takes over import-export trade data from Revenue and Customs Administration of Montenegro each month and performs further data processing.

Coverage

Export covers all goods of domestic i.e. internal production origin, including so-called nationalized merchandise, (imported goods cleared through the customs, and unchanged exported as goods of Montenegro origin). Import covers all merchandise imported, cleared through the customs, and put on domestic market for reproduction, investment or consumption purposes. Deliveries of various charity organizations and private gifts are also included.

External trade statistics use special trade system for processing and publishing data.

Definitions

Value of goods in external trade statistics is shown on the basis of prices fixed by organizations and enterprises by contractual stipulation. All values have been computed on the basis of parity free on border, i.e. F.O.B. prices regarding export and C.I.F. prices regarding import. Statistical value of goods being exported is the invoice value of goods. Statistical value of goods being imported is the value representing customs base. Data on values are computed on the basis of exchange rates applied for establishing customs base. Costs of transportation, insurance and reloading, etc. paid in foreign currency have been calculated at current exchange rates applied for establishing customs base.

Classification of importation and exportation of goods in external trade was done according to the Nomenclature of the External Trade Statistics based on the Standard International Trade Classification of OUN, Rev.1 for the data for 1987 inclusive. In 2006, Nomenclature of the External Trade Statistics was revised according to SITC, Revision 4. Registration of external trade data by countries is carried out according to principle of destination country for the export and origin country for the import. It means that, in case of export, registered is the country in which goods are consumed or further processed, and in case of import - the country where the goods have been produced in the condition in which they have been imported.

External trade statistics base on the Law on official statistics and official statistics system of Montenegro (Official Gazette no18/12); Protocol of mutual cooperation in field of statistics of external trade statistics from 22.06.2006 (Annex II from 20.01. 2009.); Customs Laws (Official Gazette No7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) and Rulebook on Amendments and Supplements to Format, Content, Reporting, and Fulfilling of Customs Declarations and Collective Registration (Official Gazette No. 03/2003 i 08/2007).

The methodology for this statistics is based on recommendations of EU and UN Statistical Office. It is published in the following publications:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

16 – 1. BILANS ROBNE RAZMJENE SA INOSTRANSTVOM

EXTERNAL TRADE BALANCE

hilj. EUR	Vrijednost / Value					thous. EUR
	2017	2018	2019	2020	2021	
Ukupni izvoz	371 463	400 107	415 484	366 128	437 045	Total exports
Ukupan uvoz	2 303 503	2 553 580	2 600 771	2 105 170	2 505 115	Total import
Saldo robne razmjene	-1 932 040	-2 153 473	-2 185 287	-1 739 042	-2 068 069	Goods trade balance

16 – 2. ROBNA RAZMJENA CRNE GORE SA ČLANICAMA CEFTE

TRADE OF GOODS BETWEEN MONTENEGRO AND CEFTA MEMBER COUNTRIES

hilj. EUR	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			thous. EUR
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	
Ukupno	415 484	366 128	437 045	2 600 771	2 105 170	2 505 115	Total
Ukupno CEFTA	185 778	165 074	188 844	743 354	606 694	713 493	Total CEFTA
Učešće CEFTE u CG	45%	45%	43%	29%	29%	28%	Share of CEFTA in Montenegro
Republika Srbija	107 924	100 997	107 291	500 439	414 899	500 910	Republic of Serbia
Bosna i Hercegovina	29 807	22 364	33 386	163 196	119 352	128 895	Bosnia and Herzegovina
Albanija	13 255	12 969	19 954	42 599	39 726	42 783	Albania
Sjeverna Makedonija	5 405	5 117	4 661	30 601	25 708	31 835	North Macedonia
Kosovo	29 386	23 589	23 552	5 509	6 674	8 745	Kosovo
Moldavija	0	38	0	1 010	336	325	Moldavia

16 – 3. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U IZVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN EXPORTS

hilj. EUR	Izvoz / Exports				thous. EUR
	2018	2019	2020	2021	
Ukupno	400 107	415 484	366 128	437 045	Total
Republika Srbija	93 079	107 924	100 997	107 291	Republic of Serbia
Švajcarska	7 063	8 004	7 836	50 666	Switzerland
Bosna i Hercegovina	30 906	29 807	22 364	33 386	Bosnia and Herzegovina
Italija	13 866	11 299	10 172	25 293	Italy
Turska	12 907	14 318	13 477	24 180	Turkey
Kosovo	17 057	29 386	23 589	23 552	Kosovo

16 – 4. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U UVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN IMPORTS

hilj. EUR	Uvoz / Imports				thous. EUR
	2018	2019	2020	2021	
Ukupno	2 553 580	2 600 771	2 105 170	2 505 115	Total
Republika Srbija	492 031	500 439	414 899	500 910	Republic of Serbia
Kina	256 624	221 954	218 000	245 181	China
Njemačka	234 584	244 169	204 073	231 157	Germany
Italija	189 977	185 023	134 557	155 500	Italy
Grčka	164 472	156 081	91 615	148 487	Greece
Hrvatska	152 898	150 642	114 963	138 136	Croatia

16 – 5. UVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

IMPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2018	2019	2020	2021	
UKUPNO	2 553 580	2 600 771	2 105 170	2 505 115	TOTAL
Evropa	2 105 118	2 195 644	1 723 134	2 073 368	Europe
Albanija	42 921	42 599	39 726	42 783	Albania
Austrija	44 637	47 094	41 068	34 829	Austria
Belgija-Luksemburg	12 612	18 345	18 144	23 899	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina	155 563	163 196	119 352	128 895	Bosnia and Herzegovina
Bugarska	14 298	15 025	11 300	15 195	Bulgaria
Ujedinjeno Kraljevstvo	29 871	30 988	19 421	22 424	United Kingdom
Grčka	164 472	156 081	91 615	148 487	Greece
Danska	6 716	9 110	7 270	11 136	Denmark
Italija	189 977	185 023	134 557	155 500	Italy
Mađarska	19 261	24 110	21 879	24 368	Hungary
Njemačka	234 584	244 169	204 073	231 157	Germany
Slovenija	56 901	54 739	40 750	46 218	Slovenia
Republika Srbija	492 031	500 439	414 899	500 910	Republic of Serbia
Pojlska	45 383	49 735	37 888	43 966	Poland
Sjeverna Makedonija	31 181	30 601	25 708	31 835	North Macedonia
Rumunija	42 126	34 361	21 640	30 277	Romania
Ruska Federacija	7 241	9 214	9 298	10 596	Russian Federation
Hrvatska	152 898	150 642	114 963	138 136	Croatia
Francuska	52 107	59 237	44 242	48 528	France
Holandija	40 270	42 769	39 661	49 183	Netherlands
Češka Republika	33 394	41 252	23 789	32 091	Czech Republic
Švajcarska	35 205	38 220	40 041	53 378	Switzerland
Švedska	24 526	15 694	12 854	16 631	Sweden
Španija	44 334	48 233	43 673	53 804	Spain
Turska	87 858	135 806	108 462	110 640	Turkey
Ostale zemlje	44 751	48 962	36 861	68 503	Other countries
Azija	365 646	341 052	316 025	355 763	Asia
Iran	654	572	551	1 346	Iran
Izrael	1 286	2 027	2 193	10 972	Israel
Indija	13 904	20 572	11 315	10 440	India
Indonezija	6 658	7 501	5 656	5 591	Indonesia
Japan	30 743	22 795	17 125	16 049	Japan
Kina	256 624	221 954	218 000	245 181	China
Koreja	14 564	13 132	11 412	12 002	Korea
Sirija	2	-	-	9	Syrian Arab Republic
Tajland	4 307	5 017	4 434	3 986	Thailand
Hong Kong	856	771	643	514	Hong Kong
Ostale zemlje	36 048	46 711	44 698	49 673	Other countries
Afrika	10 764	8 604	7 325	9 359	Africa
Alžir	986	2 450	2 011	3 060	Algeria
Obala Slonovače	19	6	6	32	Ivory Coast
Egipat	1 904	1 851	2 154	1 524	Egypt
Etiopija	11	10	5	9	Ethiopia
Kenija	208	144	115	325	Kenia
Libijska Arapska Džamahirija	19	-	-	-	Libyan Arab Jamahiriya
Tunis	1 179	992	689	637	Tunis
Ostale zemlje	6 438	3 151	2 345	3 772	Other countries
Amerika	71 455	53 718	57 875	65 578	America
Kanada	1 465	1 707	3 167	3 745	Canada
Panama	55	57	22	24	Panama
SAD	47 928	25 488	31 955	29 752	USA
Argentina	2 515	2 575	1 587	4 104	Argentina
Brazil	7 715	9 787	8 372	11 929	Brazil
Ekvador	4 705	6 380	5 927	7 078	Ecuador
Kolumbija	1 259	928	618	656	Columbia
Peru	237	266	168	290	Peru
Djevičanska ostrva	-	-	-	-	The Virgin Islands
Ostale zemlje	5 576	6 530	6 060	7 999	Other countries
Australija i Okeanija	598	1 754	811	1 047	Australia and Oceania
Australija	325	1 088	465	619	Australia
Novi Zeland	248	612	337	410	New Zealand
Ostale zemlje	25	54	9	18	Other countries

16 – 6. IZVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

EXPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2018	2019	2020	2021	
UKUPNO	400 107	415 484	366 128	437 045	TOTAL
Evropa	379 915	390 413	331 435	411 091	Europe
Albanija	12 925	13 255	12 969	19 954	Albania
Austrija	8 544	3 083	10 625	2 115	Austria
Belgija-Luksemburg	940	866	605	4 187	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina	30 906	29 807	22 364	33 386	Bosnia and Herzegovina
Bugarska	3 066	1 673	458	820	Bulgaria
Ujedinjeno Kraljevstvo	7 259	6 403	3 346	1 389	United Kingdom
Grčka	4 274	2 064	4 340	11 208	Greece
Danska	3 503	1 822	748	697	Denmark
Italija	13 866	11 299	10 172	25 293	Italy
Mađarska	46 145	44 958	22 513	6 540	Hungary
Njemačka	12 999	15 484	17 279	20 311	Germany
Slovenija	28 168	25 422	35 832	22 017	Slovenia
Republika Srbija	93 079	107 924	100 997	107 291	Republic of Serbia
Poljska	17 540	13 755	12 086	15 163	Poland
Sjeverna Makedonija	6 818	5 405	5 117	4 661	North Macedonia
Rumunija	550	605	1 157	547	Romania
Ruska federacija	2 140	1 801	1 406	2 348	Russian Federation
Hrvatska	3 657	3 051	2 959	3 702	Croatia
Francuska	3 849	1 449	597	2 187	France
Holandija	2 571	2 363	2 186	1 552	Netherlands
Češka Republika	17 415	19 673	11 524	11 237	Czech Republic
Švajcarska	7 063	8 004	7 836	50 666	Switzerland
Švedska	3 466	3 149	2 368	2 257	Sweden
Španija	532	1 179	931	3 761	Spain
Turska	12 907	14 318	13 477	24 180	Turkey
Kipar	798	476	146	333	Cyprus
Ostale zemlje	34 935	51 125	27 399	33 291	Other countries
Azija	17 546	20 119	27 123	15 448	Asia
Gruzija	27	39	-	118	Georgia
Iran	-	-	-	6	Iran
Irak	1	-	-	1	Iraq
Izrael	87	101	384	434	Israel
Indija	1	68	16	347	India
Indonezija	295	-	233	1	Indonesia
Japan	174	299	360	175	Japan
Kina	14 010	17 413	22 136	5 683	China
Koreja	6	239	298	278	Korea
Sirija	73	-	-	-	Syrian Arab Republic
Tajland	17	5	49	4	Thailand
Hong Kong	77	74	41	1 842	Hong Kong
Ostale zemlje	2 778	1 881	3 606	6 559	Other countries
Afrika	1 150	2 555	4 379	5 759	Africa
Alžir	1	-	-	-	Algeria
Obala Slonovače	-	-	15	-	Ivory Coast
Egipat	1 064	887	1 090	1 294	Egypt
Etiopija	-	-	558	-	Ethiopia
Libijska Arapska Džamahirija	74	1 053	1 504	3 033	Libyan Arab Jamahiriya
Mali	-	-	-	-	Mali
Tunis	1	-	-	6	Tunis
Ostale zemlje	10	615	1 212	1 426	Other countries
Amerika	922	2 260	3 097	4 619	America
Kanada	72	173	128	258	Canada
Panama	8	-	14	8	Panama
SAD	819	1 840	2 164	2 907	USA
Argentina	-	1	-	1	Argentina
Brazil	18	25	11	15	Brazil
Ekvador	-	-	-	53	Ecuador
Kolumbija	-	-	1	1	Columbia
Peru	-	-	-	1	Peru
Djevičanska ostrva	-	-	-	-	The Virgin Islands
Ostale zemlje	5	221	779	1 376	Other countries
Australija i Okeanija	573	137	93	127	Australia and Oceania
Australija	573	134	89	126	Australia
Novi Zeland	-	2	1	1	New Zealand
Ostale zemlje	-	1	3	-	Other countries

16 – 7. IZVOZ I UVOZ PO TERITORIJAMA

EXPORT AND IMPORT BY TERRITORIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	
Ukupno	415 484	366 128	437 045	2 600 771	2 105 170	2 505 115	Total
Evropska unija ¹⁾	160 112	141 053	136 103	1 254 314	948 838	1 144 356	European Union ¹⁾
Ostale evropske zemlje	230 300	190 383	274 988	941 330	774 296	929 011	Other European countries
Amerika	2 260	3 097	4 619	53 718	57 875	65 578	America
Azija	20 119	27 123	15 448	341 052	316 025	355 763	Asia
Afrika	2 555	4 379	5 759	8 604	7 325	9 359	Africa
Australija i Novi Zeland	137	93	127	1 754	811	1 047	Australia and New Zealand

¹⁾ Od januara 2021. godine, podaci spoljnotrgovinske robne razmjene sa Ujedinjenim Kraljevstvom su isključeni iz podataka Evropske unije.

¹⁾ Since January 2021 the data on ITGS with the UK are excluded from the EU.

16 – 8. IZVOZ I UVOZ PO ROBNIM SEKTORIMA SMTK¹⁾EXPORT AND IMPORT BY SITC GOODS SECTIONS¹⁾

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	
Ukupno	415 484	366 128	437 045	2 600 771	2 105 170	2 505 115	Total
Hrana i žive životinje	25 398	28 634	32 981	474 391	394 854	479 438	Food and live animals
Piće i duvan	23 254	19 081	24 640	81 828	60 293	88 843	Beverages and tobacco
Sirove materije osim goriva	89 452	81 233	101 071	52 434	41 674	50 800	Crude materials except fuels
Mineralna goriva i maziva	90 251	59 718	80 882	284 052	166 583	284 314	Mineral fuels and lubricants
Životinjska i biljna ulja i masti	687	536	817	11 972	12 251	18 846	Animal and vegetables fats
Hemijski proizvodi	28 936	30 432	29 811	274 839	271 642	329 006	Chemical products
Proizvodi svrstani po materijalu	97 205	77 919	101 603	471 122	371 511	409 732	Manufactured goods
Mašine i transportni uređaji	40 452	37 639	46 304	578 146	485 015	513 386	Machinery and transport equip.
Razni gotovi proizvodi	19 849	22 937	18 936	371 969	297 378	330 667	Miscellaneous manufac. goods
Nepomenuti proizvodi	0	8 000	0	18	3 970	83	Commodities, n.e.c.

¹⁾ Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija – Rev. 4

¹⁾ Standard International Trade Classification – Rev. 4

